

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bf.II.518/2016/29.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2016. november 14. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta és 2016. november 17. napján kihirdette a következő

ítéletet:

A jelentős értékre felfegyverkezve, csoportosan elkövetett rablás büntette és más bűncselekmények miatt és társai ellen indult büntetőügyben a Debreceni Törvényszék 2016. április 28. napján kihirdetett 25.B.159/2011/255.számú ítéletét megváltoztatja a következők szerint.

Az I. r. és II. r. vádlottak terhére megállapított vagyon elleni bűncselekmény 1 rendbeli társtettesként elkövetett rablás büntettének minősül.

III. r., IV. r. és V. r. vádlottak cselekményét 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett rablás büntettének (1978. évi IV. tv. 321. § (1) bekezdés, (4) bekezdés c) pont) minősíti.

I. r. vádlott fegyházbüntetését 8 (nyolc) év 6 (hat) hónapra, közügyektől eltiltás mellékbüntetését 9 (kilenc) évre; II. r. vádlott fegyházbüntetését 7 (hét) év 6 (hat) hónapra, közügyektől eltiltás mellékbüntetését 8 (nyolc) évre súlyosítja.

A III. r. és V. r. vádlottakkal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetések végrehajtási fokozata fegyház.

III. r., IV. r. és V. r. vádlottak tekintetében a feltételes szabadságra bocsáthatóság legkorábbi időpontjára vonatkozó rendelkezést mellőzi.

I. r. vádlott vonatkozásában a Berettyóújfalui Városi Bíróság 1.Bk.95/2008/3. sz. valamint a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság 2.Bkf.327/2008/2. sz. összbüntetési határozataival jogerősen megállapított 1 (egy) év 3 (három) hónap börtönbüntetés végrehajtásához kapcsolódó feltételes szabadság, illetőleg II. r. vádlott vonatkozásában a Berettyóújfalui Városi Bíróság 3.B.122/2008/3.sz., és a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság 1.Bf.403/2008/4.sz. határozataival jogerősen kiszabott 1 (egy) év 2 (két) hónap börtönbüntetés végrehajtásához kapcsolódó feltételes szabadság megszüntetésével összefüggő rendelkezéseket mellőzi.

III. r. vádlott tekintetében a Berettyóújfalu Városi Bíróság 9.Bk.233/2007/2.sz. határozatával jogerősen kiszabott 5 (öt) hónap börtönbüntetés, továbbá a Berettyóújfalui Városi Bíróság 2.B.128/2008/2.sz. ítéletével jogerősen kiszabott 6 (hat) hónap börtönbüntetés végrehajtásáról szóló rendelkezéseket mellőzi.

Kötelezi I. r., II. r., III. r., IV. r. és V. r. vádlottakat, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az államnak - a NAV illetékes osztályának felhívására - 582.500 (ötszáznyolcvankettőezer-ötszáz) forint eljárási illetéket.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A másodfokú eljárásban felmerült 97.710 (kilencvenhétezer-hétszázötven) forint bűnügyi költségből I. r. vádlott 20.000 (húszezer) forintot, II. r. vádlott 20.000 (húszezer) forintot, III. r. vádlott 25.960 (huszonötezer-kilencszázhatvan) V. r. vádlott 31.750 (harmincegyezer-hétszázötven) forintot visel.

személyazonosító okmányának száma: , Lakóhelye:

IV. r. vádlott személyazonosító okmányának száma:

V. r. vádlott személyazonosító okmányának száma:

Indokolás:

Az ügyben elsőfokú bíróságként eljáró Debreceni Törvényszék a rendelkező részben megjelölt ítéletével I. r. vádlottat 2 rendbeli társtettesként elkövetett rablás büntette (az elkövetés idején hatályos Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 321. § (1) bekezdés, (4) bekezdés c) pont), 2 rendbeli társtettesként elkövetett személyi szabadság megsértésének büntette (1978. évi IV. törvény 175. § (1) bekezdés) és társtettesként elkövetett magánlaksértés büntette (1978. évi IV. törvény 176. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a), c) pont, (4) bekezdés) miatt halmazati büntetésül - mint többszörös visszaesőt - 6 év 4 hónap fegyházbüntetésre és 7 év közügyektől eltiltásra;

II. r. vádlottat 2 rendbeli társtettesként elkövetett rablás büntette (1978. évi IV. törvény 321. § (1) bekezdés, (4) bekezdés c) pont), 2 rendbeli társtettesként elkövetett személyi szabadság megsértésének büntette (1978. évi IV. törvény 175. § (1) bekezdés) és társtettesként elkövetett magánlaksértés büntette (1978. évi IV. törvény 176. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a), c) pont, (4) bekezdés) miatt halmazati büntetésül - mint különös visszaesőt - 6 év fegyházbüntetésre és 6 év közügyektől eltiltásra;

III. r., IV. r. és V. r. vádlottakat 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett rablás büntette (az elbírálás idején hatályos Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény /a továbbiakban Btk./ 365. § (1) bekezdés, (3) bekezdés b), c), g) pontjai, (4) bekezdés b) pont) miatt személyenként 4 év 8 hónap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 5 év közügyektől eltiltásra ítélte.

I. r. vádlottal szemben a Berettyóújfalui Városi Bíróság 1.Bk.95/2008/3. számú összbüntetési ítéletével megállapított 1 év 3 hónap börtönbüntetés, II. r. vádlott esetében a Berettyóújfalui Városi Bíróság 3.B.122/2008. számú ügyében jogerősen kiszabott 1 év 2 hónap börtönbüntetés végrehajtásához kapcsolódó feltételes szabadságokat megszüntette, megállapítva, hogy az I. r. és II. r. vádlottak nem bocsáthatóak feltételes szabadságra. III. r. vádlott tekintetében elrendelte a Berettyóújfalui Városi Bíróság 9.Bk.233/2007/2. számú határozatával jogerősen kiszabott, próbaidőre felfüggesztett 5 hónap börtönbüntetés, illetve a Berettyóújfalui Városi Bíróság 2.B.128/2008/8. számú határozatával jogerősen kiszabott, próbaidőre felfüggesztett 6 hónap börtönbüntetés végrehajtását. Döntött a vádlottak által előzetes fogvatartásban töltött idő szabadságvesztés büntetésekbe történő beszámítása felől, III. r., IV. r. és V. r. vádlottakra vonatkozóan megállapította a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének legkorábbi időpontját. Érdemben elbírálta a magánfélként fellépő sértettek által bejelentett polgári jogi igényt, határozott a

lefoglalt nagyszámú bűnrel további jogi sorsáról, illetve az eljárás során felmerült bűnügyi költség viseléséről is.

Az elsőfokú ítélet ellen a nyilatkozattételre fenntartott határidőn belül egyrészt az ügyész jelentett be fellebbezést I. r., II. r., III. r., IV. r. és V. r. vádlottak terhére, büntetéseik súlyosítása érdekében (elsőfokú iratok 256. sorszám), melyet azzal indokolt, hogy álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a valamennyi vádlott terhére megállapítható, nagyszámú és nyomatékbeli túlsúlyban lévő súlyosító körülménnyel szemben túlzott jelentőséget tulajdonított az enyhítő hatással járó bűnösségi körülményeknek. Így a halmazati büntetés kiszabási elvekkel össze nem egyeztethető mértékű, a büntetési tételek alsó határához közelítő, ezért enyhének tekinthető szabadságvesztések kiszabására került sor. Ezen felül sérelmezte, hogy a törvényszék III. r., IV. r. és V. r. vádlottak vonatkozásában indokolatlanul határozott meg enyhébb végrehajtási fokozatot szabadságvesztéseikre nézve. A fellebbezésben részletesen taglalt nagyszámú súlyosító körülmény, valamint a vádlottak személyében rejlő fokozott társadalomra veszélyesség - az általános és egyéni megelőzés érdekében - azonban valamennyiükkel szemben súlyosabb joghátrány alkalmazását teszi szükségessé, mely a büntetési célok megfelelő érvényesítésével hosszabb tartamú fegyházban végrehajtandó szabadságvesztéssel érhető el.

A határozatot másfelől védelmi fellebbezések támadták, mivel I. r., II. r. és III. r. vádlottak, valamint védőik elsődlegesen felmentés, másodsorban a büntetések enyhítése, IV. r., illetve V. r. terheltek és a védelmükben eljáró védők felmentés miatt éltek jogorvoslattal.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség Bf.54/2014/11-I. számú átiratában a súlyosításra irányulóan bejelentett ügyészi fellebbezést fenntartotta, míg a védelmieket alaptalannak jellemezte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a Büntetőeljárás Törvény rendelkezéseinek betartásával lefolytatott bizonyítási eljárása során alapvetően megalapozott tényállást állapított meg, mely csupán szűkebb körben, leginkább az előéleti adatok tekintetében szorul pontosításra, így a másodfokú eljárásban is irányadó. A törvénynek megfelelően teljesítette indokolási kötelezettségét is, a bizonyítékok értékelésének eredményeként a vádlotti védekezéseket elvetve okszerűen következtetett a vádlottak bűnösségére, s a cselekmények jogi minősítése szintén törvényes. Osztotta az elsőfokú ítéletnek az időbeli hatály kérdésében kifejtett abbéli álláspontját, hogy a speciális bűnismétlő I. r. és II. r. vádlottaknál az új törvény nem teremt kedvezőbb helyzetet, míg a III. r., IV. r. és V. r. terhelteknél az új Btk. alkalmazásának valóban helye lehet, azzal a megszorítással, hogy esetükben nem állapítható meg a rablás bünteténél a jogszabályhely (3) bekezdés g) pontjában írt minősítő körülmény, mivel az elkövetés idején hatályos 1978. évi IV. törvény ennél a tényállásnál még nem ismerte azt. Következésképp jelen ügy terheltjeinél az idős koránál fogva korlátozottan képes személy sérelmére történő elkövetés csakis, mint súlyosító körülmény értékelhető. Ellenben az elkövetés idején is külön minősítő körülmény volt az e) pont szerinti „jelentős értékre” történő elkövetés. Mindezek mellett kisebb körben szükségesnek tartotta az elsőfokú határozat indokolásának pontosítását is, mely ezáltal kerül összhangba a határozat rendelkező részével, mint ahogyan a bűnösségi körülmények száma is kiegészítésre szorul. A fellebbviteli főügyészség utalt továbbá arra, hogy a feltárható alanyi és tárgyi körülmények ismeretében a vádlottakkal szemben kiszabott büntetés neme törvényes, mértéke azonban nem igazodik a személyükben rejlő társadalomra veszélyességhez - IV. r. vádlott kivételével - előéletük terheltségéhez, különösen pedig a III. r.-IV. r.-V. r. vádlottaknál találta indokolatlannak az enyhítő törvényi rendelkezés alkalmazását, de a büntetlen előéletű IV.r. vádlott kivételével nem értett egyet azzal sem, hogy az enyhébb végrehajtási fokozat elrendelésének fennállnának a feltételei. A határozat járulékos rendelkezéseit illetően a fellebbviteli főügyészség arra mutatott rá, hogy az időközben bekövetkezett elévülésre figyelemmel I. r. és II. r. vádlottak

vonatkozásában a feltételes szabadságok megszüntetésére, III. r. terheltnél pedig a vele szemben kiszabott felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásának elrendelésére nem kerülhet sor.

Mindezekre figyelemmel indítványt tett az elsőfokú bíróság ítéletének a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban Be.) 372. § (1) bekezdése szerinti megváltoztatására akként, hogy az ítélet tábla - a jelzett pontosítások mellett - I. r. és II. r. vádlott vonatkozásában a feltételes szabadság megszüntetésével összefüggő rendelkezést mellőzze, továbbá a velük szemben kiszabott fő- és mellékbüntetés mértékét magasabb tartamban határozza meg. III. r. vádlott vonatkozásában a minősítésből a g) pontra történő utalást mellőzze, egyben az e) pontot is állapítsa meg, a felfüggesztett szabadságvesztés büntetési utólagos végrehajtására irányuló rendelkezést szintén mellőzze, és a vele szemben kiszabott büntetés mértékét emelje fel. IV. r. és V. r. vádlottak vonatkozásában a minősítésből a g) pontot mellőzze, egyben az e) pontot is állapítsa meg a kiszabott büntetések mértékének felemelése mellett. Egyebekben pedig az elsőfokú ítéletet a Be. 371. § (1) bekezdésére utalással hagyja helyben.

Az idézett jogorvoslati kérelmek elbírálására az ítélet tábla a Be. 361. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tűzött, melyen a Debreceni Fellebbviteli Főügyészség az elsőfokú ítélettel kapcsolatos álláspontját az írásban kifejtettekkel azonosan adta elő, azt érdemi változtatás nélkül fenntartotta, ezen felül kitérve az elsőfokon folytatott bizonyítás eredményére is, melynek ismeretében álláspontja szerint a felmentésre irányuló védelmi jogorvoslatok nem foghatnak helyt, mivel azok az okszerű bírói mérlegelést támadják. A cselekmény jogi minősítésével kapcsolatban változatlanul annak a meggyőződésének adott hangot, hogy az elbírálás idején hatályos új büntető törvény III. r., IV. r. és V. r. vádlottak esetében alkalmazható, ám miután a g) pont szerinti minősítő körülményt az elkövetés idején hatályban volt 1978. évi IV. törvény nem sorolta fel a rablás minősített esetei között, így az kizárólag súlyosító körülményként vehető figyelembe náluk, hasonlóan I. r. és II. r. terheltekhez. Emellett a súlyosító körülmények körét is kiegészítésre érdemesnek tartotta, melyek együtt a törvényszék által figyelembe vett további alanyi és tárgyi bűnösségi körülményekkel indokoltá teszik a vádlottak büntetéseinek súlyosítását. Ennél fogva az enyhítésre irányuló védelmi jogorvoslatok sem lehetnek eredményesek, különös figyelemmel arra, hogy a vádlottak többségénél a törvényszék egyébként is enyhítő jogszabályi rendelkezésre hivatkozással szabta ki a büntetéseket. Mindezekre figyelemmel a fellebbviteli főügyészség érdemben és a járulékos kérdések tekintetében továbbra is az elsőfokú ítélet írásos észrevételben felsoroltak szerinti megváltoztatását indítványozta, az előzetes fogvatartásokban töltött idő adatainak pontosítása mellett, míg egyebekben a határozat helybenhagyását tartotta indokoltnak.

I. r. vádlott védője védőbeszédében az elsőfokú eljárás során előadottak mentén érvelve azt az álláspontot képviselte, hogy a büntetőeljárás egészében nem volt fellelhető olyan bizonyíték, amely az I. r. terhelt bűnösségét egzakt módon alátámasztotta volna. Vitatta ugyanis, hogy az eljárás különböző szakaszában eltérő tartalmú vallomásokot szolgáltató II. r. vádlott részéről előadottak alapját képezhetnék a tényállásnak, továbbá annak adott hangot, hogy a törvényszék elmulasztott beszerezni olyan bizonyítékokat, amelyek esetleg az I. r. vádlottra mentő adatokat szolgáltattak volna. Miután álláspontja szerint nem bizonyítható minden kétséget kizáróan I. r. vádlott részvétele az eljárás tárgyát képező bűncselekmény elkövetésében, így kizárólag a felmentésre irányuló védelmi perorvoslati kérelmét tartotta fenn.

A II. r. vádlottért eljáró védő mindenekelőtt azt emelte ki, hogy a perbeli időszakban Berettyóújfalu körzetében elkövetett további hasonló bűncselekmények jelentősen elnehezítették a bűnüldöző szervek munkáját, mely szintén kihathatott arra, hogy jelen ügy lényegében felderítetlen maradt. Ezen felül a II. r. terhelt többször módosított vallomásait illetően a megváltoztatások okát sem

tisztázták, s a vallomások sem a megfelelő módon kerültek értékelésre, mint ahogyan a nyomozóhatóság azért nem végezte kellő alapossággal a munkáját, mivel a védő által mentőnek tekintett helyszíni biztonsági kamera felvételek eredményét nem értékelte ki, illetve azokat nem szerezte be teljes körűen. Márpedig az idézett kétségeket csakis a vádlottak javára lehet értékelni, és sem tettek konkrét terhelő vallomást - aki egyébként is abban a hiszemben volt, hogy lopási cselekményben vesz részt -, kétséget kizáróan tehát nem bizonyított a rablás bűntette elkövetése, ezért elsődlegesen továbbra is a II. r. vádlott felmentését tartotta alaposnak, ám emellett fenntartotta az enyhítésre irányuló indítványát is.

III. r. vádlott védője elsődlegesen a terhelt vallomásainak részletes elemzésével kívánta cáfolni az elsőfokú bíróság bizonyíték értékelő tevékenységének helyességét, másrészt arra kívánt rámutatni, hogy a törvényszék több esetben a tényekből helytelen ténybeli következtetéseket vont. Így az ítéletben relevánsnak jellemzett vádlotti költekezést illetően mind a III. r. vádlott gépjármű vásárlásával, mind játékgépezésével kapcsolatban tévesnek jelölte a törvényszék következtetéseit, utóbbit illetően felderítetlenségre is utalva. Továbbá hangsúlyozta, hogy még e bizonyítékok alapján sem nyílik mód a bűnösség kétséget kizáró bizonyossággal történő kimondására, tekintve, hogy a III. r. vádlottra lényeges közvetlen terhelő bizonyíték nem áll rendelkezésre. Önmagára és a társaira vonatkozó terhelő vallomásait pedig nem lehet aggálymentesnek elfogadni, lévén annak megtételében számos tényező befolyásolta, ismételten hivatkozva e téren korábbi indokaira, nevezetesen arra, hogy a terheltet a nyomozóhatóság épületében fizikai sérelmek érték, és az előzetes fogvatartása során is zaklatásokat szenvedett el. Elsődlegesen tehát az idézett beismerő vallomások kirekesztése mellett III. r. vádlott felmentését, másodsorban a cselekmény enyhébb megítélésével a büntetés enyhítését indítványozta.

A IV. r. vádlott védelmében eljáró védő fenntartotta felmentésre irányuló indítványát, ám az elsőfokú határozattal szemben bejelentett fellebbezése irányát a nyilvános ülésen ki is terjesztette, mivel ekkor már az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte. A védelmi érvelés szerint semmilyen objektív bizonyíték nem támasztja alá, hogy a IV. r. vádlott a helyszín közelében tartózkodva figyelő szolgálatot látott volna el, mint ahogyan a cselekmény utáni igazolatlan költekezését sem erősíti meg objektív adat, de szintúgy az sincs ténnyel alátámasztva, hogy a IV. r. vádlottat I. r. vádlott valóban bevonta volna a bűncselekmény elkövetésébe. Mindezek alátámasztására részletesen elemezte az általa relevánsnak jelzett bizonyítás anyagát, különösen II. r. vádlott vallomásainak ellentmondásai, a tanúvallomások valamint a híváslisták értékelése terén kifogásolva az elvárható indokolási kötelezettség teljesítését. Észrevételei szerint IV. r. vádlott bűncselekmény elkövetését figyelőként elősegítő bűnsegédi cselekvősege megnyugtatóan nem nyert igazolást, s annak a vélekedésének adott teret, hogy a tulajdonában állt készülékek kikerültek a terhelt birtokából, majd a tettesi kör szerezhetette meg azokat ismeretlen személy által, melyről a IV. r. vádlott nem tudhatott. Mindezek összegzéseként elsődlegesen változatlanul a vádlott felmentésére tett indítványt, minthogy bűnössége kétséget kizáróan nem nyert alátámasztást. Másodlagos irányként pedig az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezésének szükségességét jelezte az indokolási kötelezettség elmulasztása, illetőleg a másodfokon ki nem küszöbölhető megalapozatlanság okán. Utóbbi körben a Büntetőeljárás Törvényben nevesített felderítetlenségre és a tényállás hiányos voltára utalt, de iratellenesség is tetten érhető, így az „in dubio pro reo” alapelvet szem előtt tartva a kétséges körülményeket a terhelt javára kellett volna értékelni. Ezzel szemben a védő szerint adott ügyben ennek az ellenkezője valósult meg. Összességében a tényállás teljes körű tisztázása, az egymásnak ellentmondó bizonyítékok helyes értékelése túlmutat a másodfokú eljárás keretein, a jelzett hiányok érdemben csakis egy megismételt elsőfokú eljárásban orvosolhatók.

V. r. vádlott védője mindennek előtt arra hivatkozott, hogy a következetesnek jelzett terhelti védekezést nem lehetett megcáfolni az eljárás során, konkrét terhelő bizonyítékok hiányában pedig a rendelkezésre álló adatok alapján, a közvetett bizonyítás szabályainak helyes alkalmazásával nem lehet a büntetőjogi felelősségét ítéleti bizonyossággal kimondani. Ezért fellebbezésének irányát változatlanul fenntartva arra tett indítványt, hogy az ítélet megalapozatlanságának kiküszöbölésével az elsőfokon rögzített tényállástól eltérő tényállás megállapítása mellett a határozatot megváltoztatva V. r. vádlottat az ellene emelt vád alól mentse fel.

A nyilvános ülésen jelen volt terheltek közül III. r. vádlott az utolsó szó jogán védőjével egyetértve maga is arra kívánt utalni, hogy beismerő vallomásai megtételekor egyrészt a nyomozóhatóság által, másfelől fogvatartásának körülményei folytán befolyásolva volt, s ezzel együtt nem áll rendelkezésre olyan terhelő bizonyíték, amely alapján bűnössége megállapítható volna. Megbánásának abban a tekintetben adott hangot, hogy korábban terhelő vallomást tett társaira.

IV. r. vádlott változatlanul tagadta a terhére rótt bűncselekmény elkövetését, jelezve, hogy abban semmilyen formában nem vett részt, rendezett anyagi körülményei folytán nem is volt rászorulva. Kizárólag azt ismerte el egyfajta hibájaként, hogy a perbeli időben két készüléket rendelkezésére bocsátott, ezért fellebbezése irányába szerint az elsőfokú határozat megváltoztatását, felmentését kérte.

V. r. vádlott az utolsó szó jogával élve szintén vitatta, hogy büntetőjogi felelőssége a rablás bűntettében megállapítható volna, mivel álláspontja szerint védekezése a rendelkezésre álló adatok alapján megfelelően igazolást nyert úgy a telefonbeszélgetésekre adott magyarázata, lakóhelye tűzfalának kiborulásával kapcsolatos alibije, illetve az adott időszakban általa vásárolt televízió készülék tekintetében. Összességében tehát az elsőfokú bíróság bizonyíték értékelő tevékenységét kifogásolta, a felmentésre irányuló fellebbezését maga is fenntartotta.

A bejelentett kétirányú perorvoslatok folytán az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző eljárást a Be. 348. § (1) bekezdése alapján teljes terjedelemben felülbírált. A törvényben előírt teljes revízió keretében a fellebbezések okára és céljára tekintet nélkül ellenőrizte az eljárási szabályok betartását, majd vizsgálta a tényállás megalapozottságát, a bűnösség megállapítását, a bűncselekmények minősítését, a büntetés kiszabását, illetve a járulékos rendelkezések törvényességét is. Ennek során arra a megállapításra jutott, hogy a törvényszék a bizonyítási eljárást alapvetően a perrendi szabályok megtartásával folytatta le. Nem vétett olyan, a Be. 373. § (1) bekezdés II. pontjában felsorolt abszolút eljárási szabálysértést, amely az ítélet hatályon kívül helyezéséhez vezetett volna, de egyéb, a határozat megalapozottságát és az eljárás törvényességét befolyásoló - Be. 375. § (1) bekezdése szerinti - eljárási szabálysértés sem valósult meg.

A hosszú időn keresztül folytatott téves gyakorlat miatt azonban nem maradhat figyelmen kívül, miszerint a törvényszék annyiban tényszerűen eltért a Be. szabályaitól, hogy egészen 2015. január 19. napjáig a tárgyalásra idézett tanúk esetében a jogaikra és általuk teendő kötelezettségekre történő figyelmeztetések során, bár figyelemmel volt a 2012. évi CCXXIII. törvény 100. §-ával 2013. július 1. napjától módosított Be. 85. § (3) bekezdésében foglaltakra, ám nem megfelelően idézte az anyagi jogi háttérjogszabályt. Az idézett elsőfokú tárgyalási szakaszban ugyanis arra figyelmeztette a kihallgatni kívánt tanúkat, hogy a Büntető Törvénykönyv a hamis tanúzás büntetőjogi következményei mellett a tanúvallomás jogosulatlan megtagadását is szabadságvesztéssel rendeli büntetni (97., 121., 135., 148., 161., 175., 186., 191. számú tárgyalási jegyzőkönyvek), holott az valójában elzárással fenyegetett. A törvényszék részéről alkalmazott formula így pontatlan volt, mindez viszont az ítéletábra szerint azért tekinthető mégis relatív eljárási szabálysértésnek, mivel az elsőfokú bíróság által adott figyelmeztetésből kétségtelenül kitűnt, hogy

amennyiben a tanú kihallgatásának nem mutatkozik akadály, úgy vallomástételre köteles. Következésképp a személyi bizonyítás törvényessége nem sérült lényegesen, nem volt kizárt az említett tanúvallomások felhasználása.

Szintén az eljárásjog revíziója körében utal rá az ítéletábra, hogy a már hivatkozott törvényhely, nevezetesen a Be. 348. § (1) bekezdésében írtak értelmében a felülbírálat az elsőfokú ítélet hozatalát megelőző bírósági eljárásra szorítkozhat, a nyomozásra nem terjedhetett ki. Ezért a védelmi perbeszédekben megfogalmazott egyes nyomozási cselekmények - köztük III. r. vádlott beismerő vallomásainak - törvényességét támadó okfejtés kizárólag annyiban érinthette a felülbírálat tárgyát, hogy amennyiben valóban felmerült volna az adott bizonyítékok törvénytörő jellege, úgy azokat ki kellett volna zárni a bizonyítékok köréből. Ilyen, a Be. 78. § (4) bekezdésén alapuló intézkedésre viszont nem mutatkozott alapos ok.

Az ítéletábra a határozat Be. 351. §-a szerinti megalapozottsága körében úgy találta, hogy az elsőfokú bíróság a rendkívül széles körben felvett bizonyítás anyagára alapítottan csaknem minden tekintetben megalapozott tényállást állapított meg, melyet azonban a Be. 352. § (1) bekezdés a) pontjának alkalmazásával az alábbiakkal indokolt kiegészíteni, illetve helyesbíteni.

- Az elsőfokú ítélet 8. oldal harmadik bekezdése annyiban érdemel pontosítást, hogy I. r. vádlottat valójában két kiskorú gyermeke után terheli gondoskodási kötelezettség.
- Az I. r. vádlott büntetőjogi felelősségre vonására a Debreceni Városi Bíróság 34.Fk.632/2004/2. számú ítéletével a 2004. február 28. napján elkövetett vagyon elleni bűncselekmények miatt került sor.
- A Berettyóújfalui Városi Bíróság 3.B.400/2001/8. számú, illetőleg a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság 1.Bf.257/2003/20. számú határozataival jogerősen kiszabott 1 év 8 hónap börtönbüntetés tekintetében a büntetés utolsó napja 2006. augusztus 9.
- Az elsőfokú határozat 8. oldal utolsó bekezdésében feltüntetett próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtását a Berettyóújfalui Városi Bíróság 1.B.189/2008/6. számú és a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság 2.Bf.507/2009/6. számú ítéletével rendelte el.
- Az ítélet 9. oldal negyedik bekezdésében írt elkövetési és végrehajtási adatok valójában a Debreceni Városi Bíróság 34.Fk.632/2004/2. számú, 2004. március 12. napján jogerős ítéletéhez kapcsolódnak, mellyel terheltet lopás büntette és más bűncselekmény miatt halmazati büntetésül - mint többszörös visszaesőt - 6 hónap, végrehajtásában 2 évre felfüggesztett börtönbüntetésre ítélték, megállapítva, hogy a próbaidő alatt pártfogó felügyelet alatt áll.
- Ugyancsak I. r. terhelt vonatkozásában a Siófoki Városi Bíróság 4.Bk.60/2005/6. számú összbüntetési határozatának egyik alapítéleteként a Berettyóújfalui Városi Bíróság 3.B.400/2001/8. számú, illetve a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság 1.Bf.257/2003/20. számú ítéleteivel kiszabott 1 év 8 hónap börtönbüntetést foglalta összbüntetésbe, melyre, mint többszörös visszaesővel szemben került sor. Az összbüntetés utolsó napja 2006. augusztus 9.
- A Berettyóújfalui Városi Bíróság 1.Bk.95/2008/3. számú, illetve a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság 2.Bkf.327/2008/2. számú határozatival jogerősen megállapított 1 év 3 hónap tartamú börtön fokozatú szabadságvesztés összbüntetés utolsó napja 2009. december 24., tekintettel arra, hogy a feltételes szabadság 2010. február 2. napján eredményesen letelt.
- I. r. vádlott vonatkozásában a Berettyóújfalui Városi Bíróság 2009. február 4. napján hirdette ki 2.B.302/2008/67. számú elsőfokú ítéletét, mellyel a terheltet a kiszabott 1 év 8 hónap

büntetéssel összefüggő feltételes szabadság kedvezményéből is kizárta (ítélet 9. oldal utolsó bekezdés). Miután e szabadságvesztés összbüntetésbe foglalására került sor, így az ítélet 10. oldal harmadik bekezdésében szerepeltetett, 1 év 11 hónap tartamú összbüntetesként megállapított szabadságvesztésből az I. r. terhelt szintén kitöltve szabadult 2011. szeptember 30. napján. Következésképp a feltételes kedvezménnyel történő szabadulásra utalás ezen elítélés kapcsán mellőzendő.

- II. r. vádlott előéleti adatai annyiban szorulnak helyesbítésre, hogy e terheltet a Debreceni Városi Bíróság 12.Fk.1637/2004/17. számú határozatával valójában a 2003. április 3., november 11., december 5., december 18. napján elkövetett bűncselekmények miatt ítélte halmazati büntetésül 8 hónap - végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett - fiatakorúak fogházbüntetésére, s a szabadságvesztés végrehajtásának elrendelésére a határozat 11. oldal ötödik bekezdésében felsorolt Berettyóújfalui Városi Bíróság 3.B.122/2008/3. számú és a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság 1.Bf.403/2008/4. számú ítéleteivel került sor. Előbbi büntetés utolsó napja 2009. november 22., míg az utólagos végrehajtás mellett kiszabott 1 év 2 hónap büntetés tekintetében 2009. december 5., mivel a feltételes szabadság 2010. szeptember 1. napján eredményesen eltelt.
- A II. r. vádlottal szemben hozott Berettyóújfalui Városi Bíróság 2.B.302/2008/67. számú ítélete 2009. február 4. napján kelt, s az említett határozattal jogerősen kiszabott 1 év büntetésből ugyan a terhelt feltételes szabadság kedvezményével szabadult, ám az a Berettyóújfalui Városi Bíróság 2012. január 30. napján hozott 9.B.333/2011/31., illetőleg a Debreceni Törvényszék, mint másodfokú bíróság 18.Bf.165/2012/6. számú határozataival megszüntetésre került. Az utóbbi ítéletekkel elbírált bűncselekmények elkövetési ideje kiegészítendő 2011. február 18-21., március 12., március 28., április 1-3. és április 12. napjaival is, e bűncselekményekért II. r. terhelttel szemben halmazati büntetesként került kiszabásra büntetés, továbbá a határozatok arról is rendelkeztek, hogy nem bocsátható feltételes szabadságra. A 3 év börtön fokozatú szabadságvesztésből a II. r. terhelt 2014. április 26. napján szabadult (az elsőfokú ítéletben szerepeltetett 2014. július 26. helyett).
- Mindemellett az ítélet táblája - ebben is egyetértve az ügyész által jelzettekkel - szükségesnek tartja kiegészíteni a tényállást az ítélet 15. oldal negyedik bekezdésében azzal, hogy a magánindítványra üldözendő magánlaksértés bűncselekményével összefüggésben sértett 2011. február 17. napján terjesztette elő magánindítványát, mely joghatályosnak tekinthető.

Fenti pontosításokra a csatolt előéleti adatok, határozat kiadmányok (elsőfokú irat 238-238/V.), erkölcsi bizonyítványok és az elsőfokú eljárásban lefolytatott bizonyítás - így a sértett, valamint I. r. vádlott vallomása (I/1., 201. számú tárgyalási jegyzőkönyv 2. oldal) - alapján kerülhetett sor, melynek következtében a tényállást a Be. 352. § (2) bekezdése értelmében a másodfokú ítéletkezés során is irányadónak lehetett tekinteni. Említést érdemel, hogy a Be. 258. § (3) bekezdés b) pontját helyesen értelmező bírói gyakorlat szerint a vádlott korábbi büntetéseire vonatkozóan csak a releváns adatok feltüntetése szükséges a határozat indokolásában. Adott esetben az elsőfokú bíróság I. r. és II. r. vádlottak vonatkozásában ettől lényegesen tágabb keretek között rögzítette az előéleti adataikat, ami fentiek folytán részben szükségtelen volt, ám miután a tényállás személyi része már tartalmazta azokat, a pontos és hiánytalan tényállás megállapításának törvényi követelményét szem előtt tartva, az említett másodfokú korrekció indokolt volt.

A tényállást támadó védelmi perorvoslatokat részletező perbeszédnek általánosságban, s a konkrét bizonyítékokat is érintve, igen részletesen érintették a bizonyítás anyagát, részben az elsőfokon folyt

bizonyíték beszerzés mélységét, túlnyomórészt pedig a törvényszék értékelő tevékenységét, s az ebből eredő ténymegállapításokat kifogásolva. Ezen felül felmerült a bizonyítékok első bírói egyoldalú értékelésére történő hivatkozás, mely alapvető okként szolgált az elsőfokú határozat megváltoztatását, a felmentést, avagy hatályon kívül helyezést célzó indítványokhoz.

Egy tényállás akkor tekinthető megalapozottnak, ha a bíróság a törvényes vád elbírálása során a perrendi szabályok szerint lefolytatott bizonyítási eljárást követően a vád tárgyává tett eseményeket megalapozatlansági hibától mentesen rögzíti. Ilyen megalapozatlansági hiba nem tárható fel az ügyben.

Az elsőfokú bíróság ugyanis igen terjedelmes és alapos bizonyítást folytatott le. Az ügy helyes eldöntése szempontjából lényeges bizonyítékokat megvizsgálta, és azokat okszerűen, a logika szigorú szabályai szerint helyesen értékelte. Irathűen rögzítette, majd vizsgálat alá vonta a vádlottaknak az ügy körülményeire vonatkozó - nem vitásan több ízben megváltoztatott - vallomását, védekezésüket, értékelte a cselekményről információt szerző tanúk által elmondottakat, mint ahogy a releváns tárgyi, okirati bizonyítékokat és a DNS mintákat elemző genetikai szakvéleményt is.

A személyi és tárgyi bizonyítékokat egyenként, majd összességükben is hibátlanul vonta a mérlegelés körébe, melynek során részletekbe menően adott elemzést arról, hogy mire alapítja a tényeket, és a bizonyítás mely eszközei azok - különösen a terheltek által utóbb előadott védekezés tekintetében -, amik nem fogadhatóak el a tényállás alapjaként. Az eltérő vallomásokra tekintettel széles körben volt helye mérlegelésnek, melynek során az elsőfokú bíróság a Be. 78. § (3) bekezdésében írtak szerint járt el, majd ítéletének tényállását döntően II. r. és III. r. vádlottak eljárás kezdeti szakában tett beismerő, egyben társaikra terhelő vallomásaira, az azokat támogató tanúvallomásokra, a sértettek előadásaira, az igazságügyi genetikai szakértői vélemény megállapításaira, a cselekmény helyszínén folytatott szemle adataira, a vádlottak vagyoni-személyi viszonyainak vizsgálati eredményére, a részletesen elemzett híváslistákra, nem utolsósorban a szagazonosítás eredményére és egyéb okirati bizonyítékokra alapította.

A hivatkozott bizonyítás anyaga, valamint a vádlottak magatartásából vont első bírói következtetés meggyőző logikai érveken nyugszik, a védelem által kifogásolt ténybeli alapoknak valóban helye lehetett a tényállásban. A ténymegállapító tevékenységgel a másodfokú bíróság mindenben egyetértett. A törvényen alapuló és követett bírói gyakorlat szerint a helyes mérlegelés indokainak megismétlése szükségtelen, ám a védelmi fellebbezések tükrében a védőbeszédben előadottakra is reagálni kíván az ítélőtábla az elsőfokú bizonyítási eljárás törvényessége és megalapozottsága körében.

Amint azt a védelem észrevételezte, II. r., különösképp pedig III. r. vádlottak eljárás különböző szakaszaiban tett vallomásai igen ellentmondó tartalommal bírtak, ezért fokozott gondossággal kellett vizsgálni azokat. Mindezt azonban a törvényszék is észlelte, így nem csak tartalmukra fordított kiemelt figyelmet, de a védekezéseik leellenőrzésére, a vallomások tényszerű megváltoztatásának okára is. Utóbbit illetően, szemben a tényadatok támogatását nélkülöző terhelti hivatkozásokkal az e tekintetben folytatott bizonyítás eredménye (elsőfokú ítélet 23., 33., 36-40., 42-51.), s a nyomozási iratok mellett valóban nem lehet kétséges a hivatkozott bizonyítékok törvényessége, s ekként aggálytalan felhasználhatósága. Mint ahogyan az sem, hogy az eljárási jognak megfelelő figyelmeztetések után - védő mellett - elmondott beismerő vallomások olyan részletességgel szóltak a cselekmény egyes körülményeiről, hogy azokat a nyomozóhatóság más

úton nem, csakis a cselekmény elkövetésében részt vett, társai cselekvőségéről és a helyszínről is átfogó ismeretekkel bíró terhelttől szerezhetett.

Következésképp a citált beismerő, egyúttal a többi vádlottra is terhelő adatokat tartalmazó vallomások felhasználása, megfelelő értékelése - együtt a bizonyítás további anyagával - mindenben a törvénynek megfelelő volt. Egyébként a bizonyítékok értékelésének megszokott és logikus módja az, hogy a bíróság a vallomás - más bizonyítékokkal is megerősített - részeit fogadja el irányadónak a történeti tényállás megállapításakor, míg a vallomás azon részeit, amelyek más bizonyítékokkal ellentétesek, figyelmen kívül hagyja (BH1998. 418., BH2002. 87.).

A törvényszék az egyéb bizonyítékok mellett értékelte a védőbeszédben említett tanú vallomását is, együtt annak tényével, hogy a tanú részéről üzemeltetett vegyesbolt biztonsági kamera felvételei valóban nem kerültek csatolásra az iratokhoz a nyomozóhatóság által. Az elsőfokú bíróság azonban így is megalapozottan jutott arra az állásfoglalásra, hogy mindez nem teszi kétségessé a vádat támogató terhelő bizonyítékok bizonyító erejét, melynek megfelelő indokát is adta (ítélet 50-51. oldal). Utal rá az ítélet, hogy a vádlottak közötti intenzív kapcsolattartást szemléltető hívásforgalmazások listái szintén kellően kerültek részletezésre az ítéletben, kifejezetten egymás mellett értékelve azokat a terhelti észrevételekkel, s az e körben releváns tanúvallomásokkal (31-39. oldal). IV. r. és V. r. vádlottak valós anyagi helyzetének és jelzett alibi-jének tisztázására, s az e körben rendelkezésre álló adatok ellenőrzésére a törvényszék ugyancsak kellő figyelmet fordított, majd ugyanígy vizsgálta a vádlottak cselekmény után tanúsított magatartását is, részletes magyarázatot szolgáltatva arra, hogy miért nem fogadja el a védekezéseket (ítélet 22-23., 35-36., 41-42. oldalai).

Az elsőfokú bíróság által felvonultatott ténybeli indokok - egyetértve a fellebbviteli főügyészség részéről kifejtettekkel - az előéleti adatokkal kapcsolatosan elsőfokon beszerzett határozat kiadmányokban rögzítettekkel összefüggésben egészítendőek ki. A Berettyóújfalui Városi Bíróság II. r. terhelttel szemben hozott 8.B.103/2012/24. számú - s a Debreceni Törvényszék, mint másodfokú bíróság 1.Bf.608/2014/8. számú ítélete folytán 2015. április 1. napján jogerőre emelkedett - ítélete szerint (elsőfokú irat 238/II. sorszám) a II. r. terhelt a módosított vallomásában megjelölt másik bűncselekményét, nevezetesen a szintén . szám alatt található kenyérboltban megvalósított lopás vétségét 2009. október 13. napján 23 óra 45 perc körüli időben követte el. Az sem maradhat említés nélkül, hogy a bolti riasztó megszólalása miatt azonnal elmenekült a helyszínről társával együtt. Következésképp a jelen ügy tárgyát képező cselekmény 2009. október 14. napjának hajnali 3 és 4 óra közötti elkövetésében ez a másik bűncselekmény - lévén azonos településen történt - semmilyen akadályozó tényezőt nem jelenthetett, nem zárta ki az újabb elkövetést.

A vádlotti érvekkel szemben nem tekinthető helytelennek az elsőfokú bíróság azon ténybeli következtetése, hogy bűnsegédi tevékenységük során III. r., IV. r. és V. r. vádlottaknak tudomással kellett bírniuk az erőszakos elkövetésről. A törvényszék ugyanis részletekbe menően adott számot arról, hogy mely bizonyítékokra alapítja a tényeket, s melyeket nem tart hitelt érdemlőnek. Az indoklás és a jelzett ténymegállapítás összhangja teljes, a bíróság e részben is a nem teljes mértékben szabad bizonyítási rendszer szabályait megtartva, meggyőző érvekkel indokolta megdöntését. Az előkészületi cselekmények, a közvetve terhelő sértetti vallomások, az elfogadott beismerő vallomások, valamint a helyszínen található ingatlan lakottságát láttató körülmények valóban alátámasztják, hogy nem csupán erőszakmentes, minősített fenyegetést nélkülöző dologelvételre terjedt ki a részesek szándéka.

Összegezve a védelmi fellebbezések egyik vádlott esetében sem hoztak fel olyan új körülményt, mely az elsőfokú bíróság ténymegállapításának helyességét megkérdőjelezné, érvelésüket túlnyomórészt már a törvényszék előtt is ismert tartalommal terjesztették elő, melyre az elsőfokú ítélet helytálló indokok mentén ki is tért.

A védőbeszédekben is érintett, Be. 351. § (2) bekezdésében részletezett megalapozatlansági okok közül a felderítetlenség kizárólag akkor lenne megállapítható, ha a bizonyítás anyaga nem teljes, mert a bíróság nem szerez be minden olyan bizonyítékot, amely a tényállás megállapítására alkalmas lehet. Ilyen felderítetlenségi ok adott esetben nem állapítható meg, ám az sem, hogy a megállapított tényállás hiányos vagy ellentétes lenne az iratok tartalmával. Magában a tényállásban ugyanis nem lehet fel iratellenesség, a bizonyítékok értékelésével kapcsolatos, esetleg az egyes bizonyítékokban - így a vallomásokban - megmutatkozó ellentétek figyelmen kívül hagyása valójában az indokolási kötelezettség nem megfelelő teljesítését jelentené, mely azonban jelen ügyben szintén nem érhető tetten, hiszen az elsőfokú bíróság a bizonyítékok közötti ellentmondásokat észlelte, és azok feloldására lehetőségei szerint törekedett is.

Kétségtelen, hogy a fentebb említett felderítetlenség rendszerint azzal az eljárási szabálysértéssel is járhat - melyre a védelmi fellebbezések szintén hivatkoztak -, hogy a bíróság a megállapított tényekből további tényekre helytelenül következtetett. Jelen ügyben az ítélőtábla ezt a szabálysértést sem észlelte, a határozat indokolásában ugyanis egyértelműen nyomon követhető, hogy a törvényszék a tényállásban rögzített egyes tényeket mely bizonyítékokra alapította. Az elsőfokú bíróság ezen eljárása a logika szabályain alapszik, s a bizonyítékokat közvetlenül észlelő és értékelő tevékenységét is meggyőződése szerint végezte.

A védelmi perbeszédekben szintén hivatkozott, a törvényszék bizonyítékok értékelése körében adott indoklást kifogásoló felvetésekre figyelemmel az ítélőtábla szükségesnek tartja leszögezni azt is, hogy a törvényszék jogszabályban írt indokolási kötelezettségének is eleget tett. Így a Büntetőeljárási Törvény 373. § (1) bekezdés III/a.) pontja szerinti abszolút eljárási szabálysértés sem volt tetten érhető, mely akkor volna megállapítható, ha a bíróság a büntetőjogi főkérdésekben olyan mértékben mulasztja el indokolási kötelezettségét, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan (Legf.Bír. Bfv.II.603/2008/10.). Utolni szükséges rá, hogy a jogi indokolási kötelezettség megsértése is feltétlen hatályon kívül helyezéshez vezethet, de csak abban az esetben, ha a hiányos indokolásból még jogi következtetés útján sem állapítható meg, hogy milyen jogszabályhelyen alapul a büntetőjogi főkérdésekben hozott döntés, vagy az indokolás teljes egészében ellentétben áll a rendelkező résszel (BH2016.328.). Az adott ügyben ez sem valósult meg.

Mindezek alapján megállapítható, hogy az ítéletben foglaltaktól eltérő tényállás megállapításra irányuló védelmi fellebbezések a bizonyítékok értékelésén keresztül támadják a megalapozott tényállást, mely eredményre nem vezethetett, tekintettel arra is, hogy a tényállás helyessége esetén a másodfokú perben eltérő tények megállapítására, a bizonyítékok felülmérlegelésére nincs perjogi lehetőség (Be. 351-352. §).

Rámutat az ítélőtábla, hogy a bizonyítási eljárást lefolytató és a bizonyítékokat közvetlenül megvizsgáló, majd értékelő ténybíróság az elsőfokú bíróság. Főszabályként a másodfokú bíróság ítéletét az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja. Kivételt képez természetesen, ha az ítélet megalapozatlan, de jelen esetben a kifejtettek miatt ez nem rögzíthető. A másodfokú bíróságnak ugyan viszonylag széleskörű revíziós lehetőségei vannak, azonban a tényállás tekintetében a reformáció szűkebb körű. A tényállás módosítására csak megalapozatlanság esetén

van lehetőség. Eltérő tényállás megállapítására (a vádlott javára) szintén csak akkor van mód, ha az elsőfokú ítélet megalapozatlansági hibában szenved. Minden más esetben, tehát, ha az okszerűen mérlegelt tényállás megalapozott, a másodfokú bíróság nem mérlegelheti felül a bizonyítékokat, és nem változtathat az elsőfokú bíróság által megállapított történeti tényeken.

Ennek megfelelően, minthogy az ügy adataiból kitűnően esetükben büntethetőségi akadály nem állt fenn, a törvényszék a megállapított tényállásból okszerűen következtetett I. r., II. r., III. r., IV. r., V. r. vádlottak bűnösségére.

A minősítés felülbírlatához kapcsolódóan a törvény és a bírói gyakorlat szerint elsődlegesen a hatályszabályok vizsgálata szükséges, melyre adott esetben a törvényszék ugyancsak részletes indokolást adott, úgy találva, hogy a speciális bűnismétlői minőségű I. r., illetve II. r. vádlottakra a fő előírás szerinti elkövetéskori, míg a további terhelteknél az elbíráláskori büntető törvényt alkalmazza. Az ítéletábra a másodfokú eljárás alatt szintén elemezte az általános és különös részi szabályokat, és annak eredményeként az I. r., valamint II. r. vádlottak esetében osztotta a törvényszék álláspontját, azzal a kiegészítéssel, hogy a középérték időközbeni bevezetése mellett a speciális bűnismétlőkre vonatkozó és a halmazati büntetéskiszabási szempontokkal kapcsolatos, elbírálás idejére bekövetkezett tényszerűen szigorúbb szabályozás (Btk. 81. § (4) bekezdése, szemben az 1978. évi IV. törvény 97. § (1) bekezdése alapján figyelembe veendő 85. § (2) bekezdésében írtakkal), a kiszabható maximális büntetési tétel felemelésének ténye sem teszi lehetővé az új törvény alkalmazását.

Nem értett azonban egyet azzal a törvényszék által elfoglalt állásponttal, amely III. r., IV. r. és V. r. vádlottak tekintetében alkalmazhatónak találta az elbírálás idején hatályos Btk. rendelkezéseit, hiszen idős, 1924. december 28. és 1929. május 22. napján született sértettek sérelmére megvalósított cselekményt kellett az utóbbi büntető anyagi jogi kódex szerint minősítenie. De e tekintetben a fellebbviteli főügyészség részéről kifejtettek sem osztotta.

A cselekmény elkövetése után, 2013. július 1. napjától lépett hatályba a 2012. évi C. törvénybe foglalt új büntető anyagi jogi kódex, melynek 365. § (3) bekezdés g) pontja szerint a rablást súlyosabban minősíti, ha azt a bűncselekmény felismerésére, vagy elhárítására idős koránál, vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére követik el. Ezzel szemben ahogyan arra az elsőfokú bíróság ítélete is kitért, a feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezések a Btk.-ban tényszerűen kedvezőbbek az 1978. évi IV. törvényhez képest, melynek megváltozása kétségtelenül alapot ad - enyhébb elbírálás címén - a módosított törvény alkalmazására (4/2013(X.14.) BK vélemény). A vizsgálat során a konkrét magatartást a bírói szillogizmus folyamatában mindkét jogszabály szerint el kell bírálni, s azt kell enyhébbnek tekinteni, amelynek alkalmazása enyhébb megítéléshez vezet.

Miként a Kúria is rámutatott (Bfv.III.96/2014/5.), a feltételes szabadságra bocsátásra vonatkozó kedvezőbb elbírálási lehetőség a Btk. 2. § szempontjából csak akkor vehető figyelembe, ha minden más rendelkezés terheltre kiható következménye az elkövetéskori és az elbíráláskori törvényben azonos. Az új törvény szerint alkalmazandó további minősítő körülmény megállapításának indokoltsága tükrében viszont egyértelműen rögzíthető, hogy adott ügy vádlottjainál a 2012. évi C. törvény nem eredményezhet enyhébb elbírálást. Jelenleg ugyanis a vádlottak által elkövetett cselekmény jelentős értékre, felfegyverkezve, csoportosan, *a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére* elkövetett rablás büntettként minősülne a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés b), c), e) és g) pontjai, valamint a (4) bekezdés b) pontja szerint. Nem is csak a sértettek életkora veti fel az

újabb minősítő körülmény megállapítását, hanem a történeti tényállásban leírt támadás jellege, a kialakult erőviszonyok egybevetése is erre utal.

Nem maradhat figyelmen kívül, hogy a Btk. 1. §-a alapján az elkövető büntetőjogi felelősségét csak olyan bűncselekmény miatt lehet megállapítani, amelyet a törvény az elkövetés idején büntetni rendelt, amely lényegében a büntetőjogban a kezdeteiről elvárt nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege alapelvet rögzíti. A vádlottak által elkövetett cselekmény idején nem minősült súlyosabban a felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékosságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére elkövetett rablás, ezért ezt a terhekre megállapítani a felhívott alapelvi rendelkezés sérelme nélkül nem lehet. Nyilvánvaló, hogy emiatt a vonatkozásukban az új törvény további bűncselekmény megállapítását jelentené - akkor is, ha ez a korábbi jogszabályi rendelkezés szerint figyelembe vett minősítő körülményként fogalmazódik meg és tagoldódik be a rablás súlyosabban értékelhető formái közé -, ezért annak alkalmazása fel sem merülhet. A fellebbviteli főügyészség által indítványozott módozat - nevezetesen a cselekmény új törvény szerinti minősítése, ám a Btk. 365. § (3) bekezdés g) pontja szerinti minősítő körülmény elhagyása - pedig azért nem fogadható el, mivel következetes a bírói gyakorlat abban, hogy az egyidejűleg alkalmazható különböző anyagi szabályok összeválogatásának, vegyítésének lehetősége tilalmazott, az alkalmazandó jogot egységesen, valamennyi szabályának egyidejű felhasználása mellett lehet csak alkalmazni (BH2001. 254., BH2015. 270.).

Ezért fel sem vetődhet, hogy az új törvénynek lehetnek olyan szabályai, amelyek esetleg kedvezőbbek, így például a hivatkozott feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezés. Az ítélet tábla álláspontja szerint az új törvény új minősítő körülménye egy olyan új bűncselekményt fogalmaz meg, amely az elkövetés idején nem volt súlyosabban büntetendő - kizárólag súlyosító körülményként lehetett értékelni -, így a vádlottak bűnössége e tekintetben nem is mondható ki. Miután az új törvény jelen esetben csak súlyosabb és kedvezőtlenebb lehet, ekként a további rendelkezések vizsgálata már figyelmen kívül kellett maradjon. Következésképp a cselekményt valamennyi vádlott vonatkozásában a büntető törvény fő előírása szerinti elbírálás idején hatályos 1978. évi IV. törvénynek megfelelően kellett minősíteni.

A vádlottak cselekményének minősítése azonban nemcsak az időbeli hatály körében kifejtettek okán igényelt változtatást, figyelemmel arra, hogy az ítélet tábla azt az első bírói álláspontot is tévesnek tekintette, amely a terheltek által elkövetett rablást két rendbeliként értékelte. Előjáróban rögzítésre érdemes, miszerint a bírói gyakorlat a halmazatot illetően azt a megoldást alakította ki, hogy az a személy tekinthető e bűncselekmény sértettjének, aki a lenyűgöző erőszakot elszenvedti, illetőleg, aki a minősített fenyegetés hatása alatt áll. Az tény, hogy adott esetben a megalapozott tényállás szerint idegen javak megszerzése végett ellen is erőszakot, illetve minősített fenyegetést alkalmaztak a vádlottak, melyeknek a rablás büntette megállapításához megkívánt lenyűgöző ereje és akaratot megtörő hatása nem vitatható (BH1983. 393.).

Ugyanakkor a tényállás, vagy az ügyirat nem tartalmaz olyan adatot, mely szerint az eltulajdonított készpénz egy része ne tartozott volna a sértett házaspár közös tulajdonába. Ellenkezőleg, a bizonyítás eredményéből éppen az tűnik ki, hogy a tényállásban rögzített pénzüsszeg egésze az idős sértettek olyan megtakarításából tevődött össze, amelyet házasságuk fennállása folyamán a háztáji munkálataikkal összefüggésben, illetve nyugellátásukból tettek félre. E tekintetben csakis egységes adatokat hordozó bizonyítékok álltak rendelkezésre, amelyre valójában az elsőfokú határozat is részletesen kitért (tanúk vallomásai, ítélet 24., 27., 48. oldalai). Márpedig a hosszú ideje követett és az ítélet tábla által is irányadónak tekintett bírói gyakorlat szerint közös tulajdonban lévő dolog eltulajdonítás végett erőszak vagy az élet illetőleg testi épség elleni közvetlen fenyegetés

alkalmazásával való elvétele egy rendbeli vagyon elleni bűncselekményként értékelendő, függetlenül attól, hogy hány résztulajdonos van (BH2001. 458.).

A rablás törvényi tényállását áttekintve ugyanis leszögezhető, hogy erőszakos vagyon elleni bűncselekményként összetett bűncselekmény (*delictum compositum*). Jogi tárgya kettős, mivel egyrészt sérti a vagyoni jogokat, ezen belül a birtoklás és a tulajdon törvényes rendjét, mindez párosul a személyek akarati, cselekvési szabadságának megtörésével, korlátozásával. A rablási cselekmény célja is az idegen dolog jogtalan megszerzése, s az erőszak, avagy minősített fenyegetés ennek eszközeként értékelendő. A vagyoni és személyiségi jogaiban sértett gyakran azonos személy, de a kétfajta érdek személyi megtestesítője el is válhat egymástól. Utal rá az ítéletábra, hogy a töretlen ítélkezési gyakorlat szerint a rablás akkor sem lesz több rendbeli, ha az erőszak vagy fenyegetés az adott dolgok, értékek őrzésével, kezelésével megbízott több személy ellen irányul, ahol az elkövető általában csak több személy ellen alkalmazott erőszak útján juthat az idegen dolgokhoz (például pénzintézetekben vagy pénzzállítás folyamán elkövetett rablás).

Adott esetben ugyan a házaspár két tagjával szemben történt meg az erőszak alkalmazása, de csak egy vagyon, mégpedig a közös vagyonuk károsodott, ezért a rablás teljes tényállása egységesen valósult meg, így a vagyon elleni cselekmény valójában egy rendbeli rablás büntettként értékelendő.

Megjegyzésre érdemes, hogy a Debreceni Ítéletábra jelen büntetőtanácsa a fentebb kifejtett elvek mentén járt el megelőzőleg is, hasonló erőszakos vagyon elleni bűncselekmények minősítése terén (Bf.II.540/2015/39. számú határozat), vagy - akkor egyetértve a fellebbviteli főügyészség részéről hivatkozottakkal - kizárólag azért minősítette több rendbeliként a rablás cselekményét, mert az adott elkövetési magatartás tárgyát képező idegen dolgon - jogellenesen megszerzett magyar adójegy nélküli cigarettát birtokolva - a sértettek nem szerezhettek közös tulajdont (Bf.II.9/2015/37. számú határozat).

A rablás minősítésével kapcsolatos további kérdésekben - így a csoportos vagy felfegyverkezve történő elkövetés tekintetében - az elsőfokú bíróság részletes és alapos indokolást adott, melyben foglaltakkal a másodfokú bíróság mindenben egyetértett. Helytálló a tettesi és részesi alakzatok meghatározása is.

Ily módon az ítéletábra I. r. és II. r. vádlottak vagyon elleni bűncselekményét 1 rendbeli társtettesként elkövetett rablás büntettének, míg III. r., IV. r. és V. r. vádlottak cselekményét az elsőfokú ítéletben foglaltaktól eltérően, a kifejtettek miatt esetükben is az elkövetéskor hatályos büntető törvény alkalmazásával 1 rendbeli, az 1978. évi IV. törvény 321. § (1) bekezdésében meghatározott, de a (4) bekezdés szerint minősülő és büntetendő jelentős értékre, felfegyverkezve, csoportosan elkövetett rablás büntettének minősítette, mely bűncselekményt az 1978. évi IV. törvény 20. § (3) bekezdése alapján, mint bűnsegédek valósítottak meg. Az ítéletszerkesztési gyakorlat szerint az 1 rendbeliség feltüntetése általában nem indokolt, az ítéletábra azonban jelen esetben azért jelölte 1 rendbeliként a rablás büntettét, hogy ezzel jelezze a helyesbítés lényegét.

Ezen túlmenően a törvényszék már helyesen értékelte I. r. és II. r. vádlottak cselekményét személyi szabadság megsértésének büntettének is, hiszen a személyi szabadság korlátozása a rablás véghezvitele után akkor is fennmaradt, amikor a terheltek a helyszínt elhagyták. Következésképpen - ahogyan arra az elsőfokú bíróság kifogástalanul utalt - nem látszólagos alaki, hanem valóságos anyagi bűnhalmazat valósult meg, függetlenül attól, hogy az utóbbi bűncselekmény az elkövetőnek

a helyszínről történő biztonságos menekülését célozta. Mindezt az elsőfokon felhívott mellett az EBH2012. B.6. és BH1994. 65. számú eseti döntések is meggyőzően szemléltetik.

Szintén a törvényen és a bírói gyakorlaton nyugvó, megalapozott döntésként értékelhető az I. r. és II. r. vádlottak terhére a magánlaksértés büntettének a megállapítása (BH2000. 478.), mivel a magánlaksértés megállapíthatóságának eljárásjogi előfeltételére, a magánindítvány biztosítására pótlólag ugyan, ám a Be. 173. § (3) bekezdése szerint számított határidő szerint még a vádemelést megelőzően sor került a vádhatóság által. A hiányzó magánindítvány ugyanis akár még a másodfokú eljárásban is pótolható (BH2001. 508., BH2014. 10.).

Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó bűnösségi körülményeket döntően helyesen vette számba, ám I. r. vádlottnál további súlyosító körülményt képez, hogy a többszörös visszaesői minősége mellett egyben különös visszaeső is. Ezen felül az I. r. vádlotton kívül II. r. vádlott esetében is súlyosító körülményként jelentkezik a speciális bűnismétlői minőségén túli többszörös büntetettségi. IV. r. vádlott kivételével valamennyi terhelnél újabb súlyosító hatással jár a más büntetőeljárások hatálya alatti elkövetés, míg a cselekmény többszörös minősülése mindegyik terhelnél megállapítható.

Mindezekkel együtt az ítélőtábla úgy találta, hogy az elsőfokú bíróság a büntetések meghatározásakor I. r. és II. r. vádlottaknál nem értékelte megfelelő nyomatékkal a súlyosító körülményeket, ezáltal eltúlzottan enyhe büntetést szabott ki. A büntetések nem állnak összhangban az elbírált büntettek halmazát elkövetők társadalomra veszélyességével. A csoportos rablásért és a személyi szabadság megsértéséért a többszörösen büntetett, többszörös illetve különös visszaeső, bűnelkövető életmódra berendezkedett I. r. és II. r. vádlottakkal szemben elsőfokon kiszabott, a törvényi minimumot csupán kevéssel meghaladó szabadságvesztések valóban enyhék, lényeges súlyosításuk indokolt. Ezen okok mentén a másodfokú bíróság az ügyészi fellebbezést találta alaposnak, e két vádlottnál a fegyházbüntetés és a közügyektől eltiltás tartamát egyaránt a rendelkező részben írtak erejéig súlyosítva, mely büntetés már alkalmas a büntetési célok elérésére, megfelel a tetтарыыos büntetés elveinek, a további terheltek joghátrányához is jobban igazodik, ezáltal teljesítve a belső arányosság követelményeit. Értelemszerűen a súlyosítás indokoltsága folytán az enyhítést célzó védelmi fellebbezések nem foghattak helyt.

III. r., IV. r. és V. r. vádlottak vonatkozásában az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során felhívandó alanyi és tárgyi körülményekhez igazodóan, kellő nyomatékuk szerint a bűncselekmény tárgyi súlyához, majd a bűnsegédi elkövetők személyi körülményeihez arányosan, a törvényi rendelkezéseknek megfelelő büntetéseket szabott ki. Ezzel kapcsolatosan az első fokon adott jogi indokolás kizárólag annyiban igényelt módosítást, hogy az alkalmazott törvény megváltoztatása okán esetükben az 1978. évi IV. törvény 37. § és 83. § szerint került sor a büntetés kiszabására, az 1978. évi IV. törvény 87. § (2) bekezdés b) pontja alapján enyhítő rendelkezéssel. E joghátrányok mértékében valóban kellően érvényesül a jogalkalmazói egyéniesítés és az elkövetők valós cselekvőségéhez, bűnösségéhez igazodó belső arányosság. Túl enyhének különösképp a bekövetkezett nagyfokú időmúlás miatt nem tekinthetők, ezért lényeges súlyosításuk nem szükséges, esetükben az ügyészi fellebbezés tehát nem vezetett eredményre. A büntetések a másodfokon kiegészített súlyosító hatással járó bűnösségi körülmények mellett értelemszerűen túl szigorúnak sem minősülnek, további enyhítésre nincs megfelelő ok, a másodfokú bíróság ezért az enyhítésre irányuló védelmi fellebbezést sem találta alaposnak.

Utalni szükséges rá, hogy a cselekmény elkövetési idejét szemlélve a közügyektől eltiltás mellékbüntetéssel összefüggésben - szemben az első fokú ítéletben írtakkal - valamennyi vádlottat illetően az 1978. évi IV. törvény 53-55. §-ai felhívásának volt helye.

A fellebbviteli főügyészség kifogástalanul mutatott rá, hogy a büntetlen előélettel bíró IV. r. vádlott kivételével a további terhelteknél nem állnak fenn az 1978. évi IV. törvény 45. § (2) bekezdésében írt és az irányadónál egyel enyhébb végrehajtási fokozat, nevezetesen jelen esetben a börtön megállapításának előfeltételei. Erre tekintettel a másodfokú bíróság a végrehajtási fokozatot az 1978. évi IV. törvény 42. § (2) bekezdés b/2) pontja alapján a korábban már többször büntetett III. r. és V. r. vádlottnál is fegyházban határozta meg.

Miután III. r., IV. r. és V. r. vádlottaknál is az 1978. évi IV. törvény alkalmazásának volt helye, így az ítélet tábla mellőzte a feltételes szabadságra bocsáthatóság legkorábbi időpontjára vonatkozó elsőfokú ítéleti rendelkezést, azt ugyanis a Be. 258. § (2) bekezdés e) pontja a Btk. (2012. évi C. törvény) alkalmazása esetén irányozza elő. Ezért az indokolás körében tesz említést arról a másodfokú bíróság, hogy az 1978. évi IV. törvény 47. § (2) bekezdés 1. fordulata szerint a fegyházban végrehajtandó büntetés legalább négyötöd, míg a 2. fordulat értelmében börtön fokozatú szabadságvesztésnél a büntetés legalább háromnegyed részének kitöltését követően nyílik meg a feltételes szabadságra bocsáthatóság lehetősége.

Az ítélet 60. oldal ötödik bekezdése II. r. vádlott speciális bűnelkövetői minőségére annyiban helyesbítendő, hogy a II. r. terhelt valójában az 1978. évi IV. törvény 137. § 15. pontja alapján különös visszaeső, ezáltal teremthető összhang a határozat rendelkező része és az indokolás között. A 60. oldal utolsó előtti bekezdésében írtakat pedig annyiban kell kiegészíteni, hogy az I. r. és II. r. vádlottak vonatkozásában a feltételes szabadság kizárása az 1978. évi IV. törvény 47. § (4) bekezdés a) pontjában írtakon alapszik.

Az elsőfokú bíróság helyesen ismerte fel, hogy V. r. vádlott vonatkozásában a próbaidő alatti elkövetés ellenére nem kell rendelkezni a felfüggesztett szabadságvesztése végrehajtásának elrendeléséről az elévülés okán. Ezen indok mentén azonban III. r. vádlottat érintően is mellőzendő a hasonló tárgyú rendelkezés, mint ahogyan I. r. és II. r. vádlottakat illetően sincs lehetőség az elsőfokú határozatban megjelölt feltételes szabadságaik megszüntetésére, szintén az elévülésre figyelemmel. Az 1978. évi IV. törvény 67. § (1) bekezdés d) pontja 5 évet el nem érő szabadságvesztés esetén 5 évben határozza meg az elévülési időt (mely a 68. § (1) bekezdése értelmében felfüggesztett szabadságvesztésnél a próbaidő leteltének napján kezdődik). Adott esetben a tényállás személyi részében immáron pontosan rögzített előéleti adatok ismeretében I. r. és II. r. vádlottaknál a feltételes szabadság kezdete 2009. szeptember 2. napja, mely az elévülés határidejének is a kezdő napja. III. r. vádlott felfüggesztett szabadságvesztéseinek próbaideje pedig 2008. február 6., illetve 2009. július 17. napján kezdődött, s a próbaidők 2 évben kerültek meghatározásra, tehát az 5 éves elévülési idők kezdő időpontjai 2010. február 6., illetve 2011. július 17. Így az 1978. évi IV. törvény 68. § (4) bekezdésén alapuló, elévülést félbeszakító intézkedés hiányában fenti feltételes szabadságok megszüntetéséről és a jogerősen kiszabott felfüggesztett szabadságvesztések végrehajtásáról szóló rendelkezések mellőzéséről kellett határoznia az ítélet táblának.

A vádbeszédben jelzettekkel szemben nem volt indokolt korrekciót tenni a vádlottak által előzetes fogvatartásban töltött idők szabadságvesztésbe történő beszámítása terén. Bár a határozat szerkesztése némileg zavaró, az 1. oldal utolsó bekezdésében írt előzetes fogvatartási adatokat szemlélve megállapítható, hogy azok már II. r. vádlottra vonatkoznak, nem pedig I. r. terheltre, s

minthogy az időpontok is helyesek, az elsőfokú bíróság által e tárgyban hozott döntés megváltoztatására nem volt szükség. Az viszont megjegyzendő, hogy III. r., IV. r. és V. r. terheltek vonatkozásában is az 1978. évi IV. törvény 99. § (1)-(2) bekezdésében írtakon alapul az említett rendelkezés.

Az érdemben elbírált polgári jogi igény kapcsán a Be. 54. § (7) bekezdése, a teljesítési határidőt illetően a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 217. § (2) bekezdése, illetve a kártérítés jogcímeiként és az egyetemleges kötelezéssel kapcsolatban a polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 339. § (1) bekezdése és 344. § (1) bekezdése felhívása szükséges az elsőfokú határozatban említettek mellett.

Észlelte továbbá az ítélőtábla, hogy az elsőfokú bíróság nem rendelkezett az elbírált polgári jogi igény illetékvonzatáról, így azt jelen másodfokú határozatban pótolta, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 38. § (1)-(2) bekezdés, 39. § (1) bekezdés és 42. § (1) bekezdés a) pontja alapján, egyetemlegesen kötelezve a vádlottakat a megfizetésre.

A határozat egyéb rendelkezései mindenben megfelelnek az irányadó, helytállóan felhívott törvényhelyeknek.

A kifejtettek alapján a Debreceni Ítélőtábla a Debreceni Törvényszék elsőfokú ítéletét a szükséges részben a Be. 372. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg törvényes rendelkezéseit a Be. 371. § (1) bekezdése szerint helybenhagyta.

Az ítélőtábla a másodfokú eljárásban - kirendelt védői díjakkal kapcsolatban - felmerült bűnügyi költségről a Be. 381. § (1) bekezdése és a Be. 338. § (1), (3) bekezdései alapján határozott.

III. r. vádlott bejelentett lakóhelyének és érvényes személyazonosító okmányának adatait, valamint IV. r. és V. r. vádlottak okmányszámait a Be. 258. § (2) bekezdés b) pontjából következőleg rögzítette a másodfokú bíróság.

Debrecen, 2016. november 17.

Dr. Elek Balázs sk. a tanács elnöke, Dr. Bakó József sk. előadó bíró, Dr. Gömöri Olivér sk. bíró

Záradék: A Debreceni Törvényszék 25.B.159/2011/255.sz. ítélete a másodfokú határozatban írt változtatásokkal a mai napon jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Debrecen, 2016. november 17.

. Elek Balázs sk. a tanács elnöke

A kiadmány hitelül
tisztviselő